

Бібліографічний огляд склала і підготувала до друку -
провідний бібліотекар
ЦРБ ім.П.Тичини В.Кліщенко

БІБЛІОТЕКА
імені
ПАВЛА ТИЧИНИ

УКРАЇНСЬКЕ КОРИННЯ

2024

Бібліографічний огляд

НЕМАЄ СУМНІВІВ, ЩО СЕРЕД УКРАЇНЦІВ Є ДУЖЕ ЧИМАЛО ТАЛАНОВИТИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ДОСЯГЛИ УСПІХУ У РІЗНИХ СФЕРАХ ДІЯЛЬНОСТІ. АЛЕ НЕ ВСІ ЗНАЮТЬ, ЩО ДЕЯКІ ВІДОМІ ЛЮДИ, ЧИЇ СІМ'Ї ЕМІГРУВАЛИ ЗА КОРДОН, МАЮТЬ УКРАЇНСЬКЕ ПОХОДЖЕННЯ. БІЛЬШІСТЬ З НИХ НЕ ТІЛЬКИ НЕ ЦУРАЮТЬСЯ ЙОГО, АЛЕ Й НАВЧАЮТЬ ДІТЕЙ ПОВАЖАТИ ТА ЦІНУВАТИ СВОЄ КОРИННЯ.

МИ ДОПОМОЖЕМО ВАМ ЗАПОВНИТИ ЦЮ ПРОГАЛИНУ І РОЗПОВІМО ПРО ЗЕМЛЯКІВ, ТВОРЧИСТЬ ЯКИХ СТАЛА НАДБАННЯМ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

ОЛЬГА НАВОЯ
ТОКАРЧУК
OLGA NAWOJA
TOKARCZUK

Народилася 29 січня 1962 польська письменниця, есеїстка, сценаристка, поетеса, психологиня, лавреатка літературної премії «Ніке», Міжнародної Букерівської премії та Нобелівської премії за 2018 рік.

Виросла в Сулехові у родині вихідців з України: її бабуся, родом з України, свого часу вийшла заміж за поляка.

Ольгу вважають справжнім відкриттям польської літератури останніх років. За словами письменниці, вона має тільки два непорушних принципи. Перший - ніяких рішень до ранкової кави. Вона ніколи не розмірковує про те, на що вистачить тієї чи іншої ідеї - на розповідь або на роман.

Книги Якова - NOBEL. "Я в цій книзі підважила три речі, «абсолютно зрозумілі» для кожного поляка, який склав іспити в школі. Отож я показую, що Польща проводила колонізаторську політику на сході, тобто на українських теренах. За це мене обізвали «бандерівською курвою». Друга річ стосувалася євреїв. Я назвала поляків вбивцями євреїв, за що мене назвали «жидівською попихачкою». Третє, що я сказала – це те, що кріпосницька система, яка панувала в Речі Посполитій, була рабською”...

Девід навчався у Принстонському та Єльському університетах. Знає французьку, латинську мови та іврит. Залишаючи Єльський університет, Девід перебуває у статусі «Все крім дисертації», яка станом на 2013 р. є не захищеною. Тема дослідження: «Магія і технологія у сучасній поезії та прозі». Попри це актор входить до списку 10 найрозумніших зірок Голлівуду. Популярність актор здобув, знявшись у телесеріалі «Секретні матеріали» (1993–2002).

Серед його робіт захопливий роман про любов - міське фентезі, засноване на ірландській міфології "Міс підземка". Український переклад вийшов у видавництві «Рідна Мова» (2018).

У 2024 році Девід Духовни озвучив американський документальний фільм про український ресторан Veselka ("Веселка") у Нью-Йорку. Сам Духовни виріс у безпосередній близькості від ресторану, розташованого в мангеттенському районі "Маленька Україна".

4 квітня 2014 Девід Духовни в Твіттері назвав себе українцем:

"Я виріс, думаючи, що я росіянин, але тільки зараз зрозумів, що завжди був українцем. Ніколи не пізно змінитися".

Девіда Духовні без зайвої скромності можна назвати добрим сім'янином. Одружувався актор досить пізно, в 37 років, проте через велике кохання. У подружжя двоє дітей – дочка Маделейн Уест (1999) та синочок Кід Міллер (2002).

ЛЕОПОЛЬД РІТЕР ФОН ЗАХЕР-МАЗОХ

Народився 27 січня 1836 Львів (Лемберг), Королівство Галичини та Володимирії, Австрійська імперія - австрійський письменник, автор популярних романів і новел (зокрема на еротичні та фольклорні теми); писав також під псевдонімами Шарлот Аран і Зое фон Роденбах (Charlotte Arand, Zoë von Rodenbach).

Доробок Леопольда фон Захер-Мазоха справив велике враження на світ, в той час як на його батьківщині у Львові його суперечлива спадщина не визнана офіційно.

Хоча оповідання Мазоха про етнічні меншини Львова та його околиць були добре відомі, проте після виходу «Венери в хутрі» у 1870 році його ім'я досі асоціюється лише з ідеями збоченої сексуальності та самознищення.

Серед предків Мазоха були іспанці і богемські німці. Мати майбутнього учасника була дочкою професора Львівського університету. У біографічних відгуках можна прочитати, що деякі дослідники вважають: мати Мазоха мала українське походження.

У віці 12 років Леопольд переїхав до Праги, де вивчав німецьку мову, що стала мовою його романів.

Письменник був старанним учнем. Він здобув освіту в Празі та Граці, вивчаючи математику, історію та юриспруденцію. Уже в 19 років Леопольд отримав звання доктора права і став працювати доцентом в Грацькому університеті. У 1858 році Мазох видав свою першу книгу, "Одна галицька історія. Рік тисяча вісімсот сорок шостий". Публікація була зроблена анонімно. Після цього Леопольд фон Захер-Мазох видавав у рік по одній і більше книг. Жанрова різноманітність його творів була великою. Він писав як історичні дослідження, так і фейлетони.

У 1860 році Леопольд був запрошений читати лекції з історії у Львівському університеті. Йому доводилося поєднувати академічну кар'єру з написанням романів, так як його твори ще не користувалися попитом. Читацький успіх прийшов до Мазоха після публікації "Дон-Жуана з Коломиї". Твір отримав непогані рецензії і дозволив письменникові не переживати про своє матеріальне становище. У 80-ті роки Мазох оселився в Німеччині, в Лейпцигу, де і провів все своє подальше життя. Сьогодні письменник відомий завдяки своєрідному опису чуттєвих і сексуальних задовольень, які пізніше стали називатися мазохізмом.

Багато з романів Мазоха носять автобіографічний характер. Письменник помер у віці 59 років у німецькій провінції.

**ДЕВІД ВІЛЬЯМ
ДУХОВНИ**

DAVID WILLIAM
DUCHOVNY

Народився 07 серпня 1960

Нью-Йорк. Американський кіноактор, найбільш відомий як виконавець ролі агента Фокса Малдера («Секретні матеріали») та Генка Муді («Секс і Каліфорнія»). Крім кіно, Девід Духовни захоплюється літературною творчістю, пише романи.

Народився в Нью-Йорку, в сім'ї Маргарет Духовни (уроджена Міллер) та Амрама Духовни. Мати працювала адміністратором школи і вчителем. Батько — Амрам Дуковни (Ducovny) письменник і публіцист, нащадок емігрантів, який працював для американського єврейського комітету. Амрам Дуковни — єврей, що народився у Брукліні, Нью-Йорк; мати лютеранка з Абердина, Шотландія. Амрам змінив своє прізвище викинувши літеру «h», щоб уникнути неправильної вимови, з якою він зіткнувся під час служби в армії.

Дід Мойше Духовний (1901–1960), емігрант з Бердичева (сучасна Житомирська обл.) у 1918 році був письменником і журналістом газети «Моргн-журнал» у Нью-Йорку. Бабуся Юлія — емігрантка з території сучасної Польщі.

Поланік почав писати художні твори у віці приблизно 35 років. За його власними підрахунками, це сталося у період відвідин письменницької майстерні Тома Спанбауера, куди він приходив, щоб познайомитися з новими друзями. Спанбауер значною мірою надихнув Поланіка на його мінімалістичний стиль письма. Найвідомішим романом автора є «Бійцівський клуб» (англ. Fight Club), який він написав на зло видавцеві у дратівливій манері.

Поланік писав його у вільний від роботи час. Хоча перше видання роману в твердій палітурці отримало позитивні відгуки та кілька нагород, він невдовзі втратив популярність. Однак книга пробилася до Голлівуду, де виникло значне зацікавлення до її екранізації. Знімання фільму було завершено у 1999 році режисером Девідом Фінчером.

На фільм очікували низькі касові збори (хоча він був № 1 за зборами в США у свій перший вікенд) і критична реакція, однак фільм невдовзі з'явився на DVD і став надзвичайно успішним. Роман перевидавався ще тричі — у 1999, 2004 (із новим авторським вступом про успіх екранізації) і 2005 роках (із післямовою Поланіка).

ПАУЛЬ ЦЕЛАН

(ПАУЛЬ ЛЕО
АНЧЕЛЬ)

**Народився 23 листопада 1920
Чернівці, Королівство Румунія. Єврейський
німецькомовний поет і перекладач. Літературна
критика вважає П. Целана найвизначнішим
австрійським поетом ХХ століття.**

Маленьке місто Чернівці (до 1944 року — Черновиці) мало дуже бурхливу історію: до 1775 року воно належало Молдавському князівству, після 1775 року — Австрії, з 1918 року — Румунії. Його мати дуже любила читати і прищепила синові любов до літератури. Пауль навчався в декількох школах — єврейській «народній школі», німецькій, а також українській та румунській гімназіях. Він був дуже здібним хлопчиком у вивченні мов. Але рідною завжди вважав німецьку.

За бажанням батьків Пауль Целан вступає на медичний факультет в Турі, Франція. Але медицина мало цікавить його, і він приділяє весь свій час прочитанню книг таких авторів як: Роллан, Пруст, Камю, Пегі, Бретон.

У 1939 році він повертається додому на канікули. І це літо змінило його життя назавжди – адже почалася Друга світова війна. Оскільки Німеччина напала на Польщу, то шлях до Франції виявився закритий і Целан вирішує вступати до Чернівецького університету на факультет романістики.

Початок 1941 року ознаменувався трагедією в житті Пауля – батьків відправляють до концтабору, де його батько помирає від тифу, а матір застрелили. Його відправили на примусові роботи у румунському трудовому таборі. У своїй творчості Целан робив наголос на темі єврейства, продовжуючи писати німецькою мовою.

Письменник змушений весь час переїжджати – в Бухарест, до Відня, Парижа. У 1959 році він стає доцентом Сорбонни. Його твори друкуються в усіх великих виданнях ФРН.

Найвідомішим твором Целана вважається «В двомовності поезії я не вірю».

Завдяки своїй літературній і перекладацькій діяльності Пауль Целан отримав багато літературних премій.

1 травня 1970 року Целан наклав на себе руки, кинувшись в Сену з мосту Мірабо.

У своїх листах із Парижа поет неодноразово писав, що, можливо, було б краще йому залишитися "під буками своєї вітчизни". Рідне місто Пауль Целан називав "мій Чернівецький меридіан".

ЧАК ПОЛАНІК

CHARLES MICHAEL
PALAHNIUK

**Народився 21 лютого 1962
Паско. Вашингтон. Американський сатирик,
письменник-фантаст і вільний журналіст
українського походження.**

Дід Поланіка (Палагнюк) був українцем, що іммігрував на Захід через Канаду, південні штати до Північної Дакоти, і врешті-решт осів у Нью-Йорку в 1907 році. Сам Чак Україну поки не відвідував, хоча тут ще й досі живе брат письменника. Чак в інтерв'ю «The Guardian» сказав, що його прізвище слід вимовляти: Paulanick. "Так багато Палагнюків повикидали літери зі свого імені. Ми ж зберегли їх усі, але можливо ми вимовляємо їх найгірше. В Старому Світі це вимовляють як «Па-ла-нюк». Одного разу батьки повели нас на цвинтар, де поховані наші дід і баба. До того часу поки ми з братом і сестрами не побачили надгробки, ми й гадки не мали, як звали наших бабусю й дідуся. У цей момент ... ми побачили дивний збіг. Моя сім'я завжди вимовляла наше прізвище як «Пола-Нік» і виявилося, що так звали наших бабусю й дідуся".

У юності майбутній письменник одночасно працював молодшим редактором літературного журналу, фотографом в журналі мод, викладав англійську мову в школі, вів недільні курси і разом з цим пробував писати. Одне з його оповідань мало назву «Мозковий штурм». Розповідь написана у формі короткого синопсиса, потім вона розвинулася в коротку повість, а згодом і у всесвітньо відомий роман під назвою «Квіти для Елджернона».

У 1955–1956 роках Кіз писав для видавництва коміксів «EC Comics», часто під псевдонімами Кріс Деніельс і Ей. Ді. Локк.

Кіз викладав креативне письмо в Університеті Вейна, а 1966 року став професором в Університеті Огайо, де 2000 року йому надали звання «почесного професора».

Також Деніел Кіз – єдиний автор, який зумів отримати дві найпрестижніші в англomовній науковій фантастиці нагороди за два твори з однією назвою. У 1960 році премією «Х'юго» було відзначено розповідь «Квіти для Елджернона», а у 1966-му премію «Неб'юла» отримав однойменний роман, написаний на її основі.

Кіз помер 15 червня 2014 року в своєму будинку, що у місті Бока-Ратон, через ускладнення від пневмонії.

“Ніщо в нашій свідомості не покидає нас назавжди”.

**СТАНІСЛАВ
ГЕРМАН ЛЕМ**

(STANISŁAW
HERMAN LEM)

**Народився 12 вересня 1921
Львів. Польський письменник-фантаст, сатирик, філософ, футуролог єврейського походження. Найбільше перекладений польський письменник.**

Книги Станіслава Лема вже давно стали справжньою знахідкою для шанувальників фантастики.

Перші двадцять п'ять років свого життя Лем прожив на вулиці Браєрівській (зараз - вулиця Богдана Лепкого) у Львові. А вчився майбутній письменник спочатку в 2-й львівській гімназії, а потім у Львівському медінституті. Він уникав розмов про своє єврейське походження та про мученицьку смерть більшої частини своєї родини в часи Голокосту.

У 1946 році через політичну ситуацію був змушений переїхати до Кракова, де почав вивчати медицину в Ягеллонському університеті. Після закінчення навчання Станіслав Лем відмовився складати випускні іспити, не бажаючи ставати військовим лікарем.

Писати Станіслав почав ще в студентські роки. Перший твір «Людина з Марса» опубліковано в маловідомому тижневику «Новий світ пригод». Після виходу роману «Астронавти» Лем став по-справжньому відомим.

Фантастика у викладі Лема пережила жанрову еволюцію. Якщо спочатку це були оптимістичні, прості історії, то пізніше читачам довелося глибше поміркувати над пародійними байками космонавта, які описані в книзі «Із зоряних щоденників Йона Тихого». А науково-фантастичний роман «Едем» про пригоди екіпажу космічного корабля на планеті з аналогічною назвою і зовсім названий описом «гіршого з можливих світів». Книга, яка підбиває підсумки творчості Станіслава Лема – це роман «Фіаско», опублікований в 1987 році. Після нього фантаст обмежився написанням оповідань і повістей, до великих літературних форм більше не повертався.

Станіслав Лем систематично розвивав той літературний потенціал, який дає цей жанр.

ДЕНІЕЛ КІЗ
(DANIEL KEYES)

**Народився 09 серпня 1927
Нью-Йорк. Американський письменник.
Насамперед відомий як автор науково-фантастичного роману «Квіти для Елджернона». 2001 року здобув звання «Заслуженого автора фантастики» від «Американського товариства письменників-фантастів».**

Письменник народився в Брукліні, в родині єврейських емігрантів з Російської імперії Вільяма Кіза та Бетті Аліцкі. Родина його матері перебралася з України в Монреаль наприкінці 19 століття.

Протягом деякого часу навчався в Нью-Йоркському університеті, але у сімнадцятирічному віці пішов працювати скарбником на нафтовому танкері цивільного флоту США. Згодом вступив до Бруклінського коледжу та 1950 року здобув ступінь бакалавра з психології.